

VID GRÄNSEN

Lärrarhandledning

Det finns nästan 80 miljoner flyktingar i världen. Av de som lämnar sitt hemland hamnar de flesta i grannländerna, men många söker sig även till EU. Framme vid gränsen kan det dock ta stopp. Vem ska egentligen få passera denna gräns? Och vilka principer ska gälla? I denna övning får eleverna reflektera kring det.

Övningen är uppdelad i tre steg:

1. Principer och argument
2. Perspektivskifte
3. De mänskliga rättigheterna

1. PRINCIPER OCH ARGUMENT

Börja med att dela in klassen i åtta grupper. Grupp 1-4 bor i **Land 1** och grupp 5-8 i **Land 2**. Placera grupp 1-4 på ena sidan i klassrummet och grupp 5-8 på andra sidan. Alla grupper måste ha papper och penna.

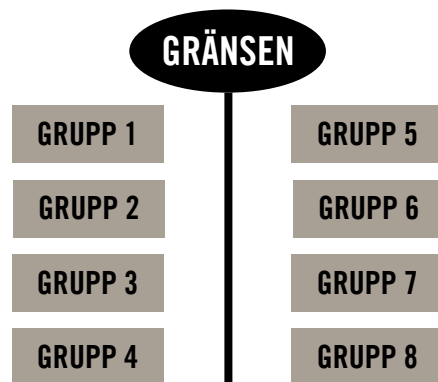
De är nu två länder på varsin sida klassrummet. För att förstärka uppdelningen kan t ex ett snöre spännas mellan länderna. Förklara sedan följande scenario:

Ni bor i två olika länder. **Land 1** är ett mycket välmående land. Det är en demokrati där alla har rösträtt. Alla medborgare har tillgång till skola, sjukvård och omfattande socialförsäkringar. Detta finansierar ni tillsammans med hjälp av skatter. Levnadsstandarden är hög; bland den högsta i världen. Ni kan åka på semester, köpa nya kläder, äta på restaurang m m. De flesta i arbetsför ålder har jobb.

Land 2 är ett mycket fattigt land. Det är också en diktatur där alla som kritiserar makt-havarna riskerar att gripas, torteras eller bara försvinna. Den sociala kontrollen är stor och alla är rädda för att bli angivna. Ekonomin i landet fungerar inte. Det råder ofta brist på livsmedel, ni kan sällan köpa kläder och åka på semester är inte att tänka på. Sjukvården är dyr och arbetslösheten hög - inte minst bland ungdomar. Få av er tror att ni har en framtid i Land 2.

Förklara nu för klassen att mellan länderna går en gräns. Frågan är vad som ska gälla vid gränsen? Låt varje grupp diskutera:

- Ska det vara helt fritt att passera gränsen från båda sidor?
- Ska gränsen vara helt stängd?
- Ska bara vissa personer under vissa omständigheter få passera? I så fall vilka?
- Ska samma principer gälla för medborgare i Land 1 som vill till Land 2, som för medborgare i Land 2 som vill till Land 1?

De diskuterar i sina grupper och skriver ner sina svar med tillhörande argument på ett papper. När de är färdiga presenterar varje grupp sina argument i helklass.

2. PERSPEKTIVSKIFTE

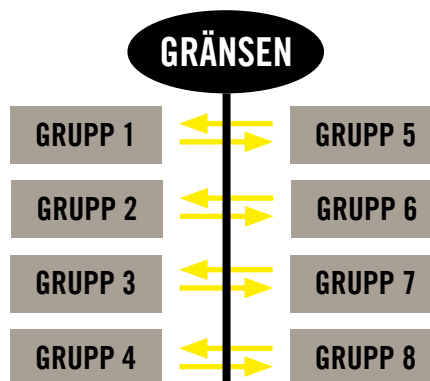
I nästa steg byter grupperna plats. Grupp 1 byter med grupp 5, grupp 2 med grupp 6 osv. Grupp 5-8 blir alltså Land 1 och grupp 1-4 blir Land 2. De tar med sig sina papper med ställningstaganden och argument!

Nu har de nya positioner. Förklara för klassen att de fattiga har blivit rika och de som levde i demokrati nu lever i diktatur. Påminn om scenariot i steg 1.

Låt eleverna diskutera:

- Håller våra ställningstaganden och argument när rollerna är ombytta?
- Vill vi ändra ställningstaganden? I så fall hur?

Varje grupp redogör sedan muntligt för vad de kommit fram till i helklass.

3. DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

När eleverna fått reflektera utifrån sina olika perspektiv kan de mänskliga rättigheterna lyftas fram, som t ex FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, där följande står: "Var och en har rätt att i andra länder söka och åtnjuta asyl från förföljelse." I Konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning står det: " Ingen konventionsstat skall utvisa, återföra eller utlämna en person till en annan stat, i vilken det finns grundad anledning att tro att han skulle vara i fara för att utsättas för tortyr."

Låt eleverna avslutningsvis diskutera:

- Om utgångspunkten är de mänskliga rättigheterna – vad blir svaren på frågorna då?
- Är några av våra eller andra grupper ställningstaganden oförenliga med de mänskliga rättigheterna och i så fall på vilket sätt?

KOPPLING TILL STYRDOKUMENT

Läroplanen för gymnasiet – skolans värdegrund och uppgifter

- "Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse"
- "Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nations gränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald."
- "Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna."
- "Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde"
- "Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som utbildningen ska gestalta och förmedla"

Centralt innehåll i samhällskunskap 2

- ”Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska ideologiska villkor, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor.”
- ”Tematisk fördjupning i samhällsfrågor.”